

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MODEL FOR ENHANCING ESSENTIAL
LIFE SKILLS FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN NAKHON
NAYOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA.

กุลณัฐ เหมราช¹ พัทธ์ชัย นิลนพคุณ² วรสรณ์ เนตรทิพย์³

Kulanat Hemarach¹ Phithack Nilnopkoon² Worason Netthip³

Received: 30 July 2020; Revised: 15 August 2020; Accepted: 28 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความ สนใจ (Engagement) จากทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมล hemarach@gmail.com

² หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมล Phithacknil@hotmail.com

³ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารและจัดการทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร อีเมล worasoan@gs.swu.ac.th

(Skill of living) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ขึ้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4) ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) วัดผลประเมินผล

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพ 77.45/87.77 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้, ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

Abstract

The purpose of this research were to 1) The Development of Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students 2) A Study Effects of Using Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students. The sample used in the research is secondary school students in Nakhon Nayok primary educational service area the samples were 37. The method of data collection is Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students. Validation of Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation and percentage.

The results of this research were as follow:

1. The findings revealed that there were 4 components composed of 1) The principles of learning. 2) The purpose of learning. 3) Study hard. 4) Evaluation and assessment of learning.

Learning 5 STEPs 1) Engagement 2) Objectives 3) Value 4) Implement 5) Evaluation

2. Instructional Model for enhancing essential life skills for lower secondary school students had an efficiency of 77.45/87.77 which was higher than the criteria set.

Keywords: The Development of Instructional Model, Skill of living.

บทนำ

ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 11-14) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา 3 ยุค คือยุคเกษตรกรรม ยุคอุตสาหกรรม และยุคความรู้ มีความแตกต่างกันมากหากเราต้องการ ให้สังคมไทยดำรงศักดิ์ศรี และคนไทยสามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข การศึกษาไทยต้องก้าวไปสู่ เป้าหมายในสู่ “ยุคความรู้” จุดท้าทายในการจัดการศึกษาควรไปในทิศทางทางของความสุขในการทำงานอย่าง มีเป้าหมายเพื่อชีวิตที่ดีลูกศิษย์ในยุคความรู้กระตุ้นให้ศิษย์เรียนรู้ตลอดชีวิต ครูจึงต้องยึดหลัก “สอนน้อย เรียนมาก” ด้วยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ครูต้องตอบได้ว่า ศิษย์ได้เรียนอะไร และเพื่อให้ศิษย์ได้อะไร การประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูต้องทำอะไร ไม่ทำอะไร การทำหน้าที่ครูจึงไม่ผิดทาง คือ ทำให้ศิษย์เรียนไม่สนุกหรือเรียนแบบขาดทักษะสำคัญ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) จะเกิดขึ้นได้จาก “ครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก” ในการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้ เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง) สารวิชาก็มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมี ชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สารวิชาควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์โดยครู ช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการ เรียนรู้ของตนเองได้ สอดคล้องกับ สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2012, หน้า 12) ได้ให้ความเห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงวิธีคิด ให้สอดคล้องและสมดุลกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่นับวัน จะมีการเปลี่ยนแปลงรุนแรงมากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดครั้งนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องอยู่คู่กันต้องเกื้อกูลกันจะแยกออกจากกันไม่ได้ เมื่อมีการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ มีคำที่ สำคัญที่น่าสนใจคือคำว่า “Teach Less” และ “Learn More” โดยความหมายแล้วหมายความว่า การเปลี่ยน วิธีการศึกษา ด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายจาก “ความรู้(knowledge) ไปสู่ ทักษะ(skill or practices)” คำว่า “Teacher” ที่แปลว่า “ครู” นั้น ถือว่าเป็นคำเก่าไปแล้วนั้น จะถูกให้ความหมายหรือคำจำกัดความเสีย ใหม่ด้วยการเปลี่ยนมาเป็นเพียง “Facilitator” โดยระบุหน้าที่หรือคำจำกัดความว่าเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก (Coach) หรือ ผู้ชี้แนะ” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่มี “ครู” เป็นหลัก ไปเป็น “นักเรียน” เป็นหลัก ดังนั้นการเรียนรู้จึงจะต้องเรียนให้เลยจากเนื้อหา หลายส่วนก็ไม่จำเป็นต้องสอนผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เอง แต่ต้องสร้าง “ทักษะและเจตคติ” กับตัวของผู้เรียนขึ้นมาให้ได้ การเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการเรียนรู้แบบตัวใครตัวมัน (Individual Learning) เพราะ การเรียนรู้ในแบบใหม่ต้องเป็นการเรียนรู้ที่แบ่งปันกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเรียนในปัจจุบันควรให้ผู้เรียนได้ ฝึกปฏิบัติพร้อมเรียนทฤษฎีไปพร้อมๆ กันไม่ใช่แยกส่วนกันเรียน ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ควรเปลี่ยนจาก ห้องเรียนธรรมดา (Class Room) เป็นสตูดิโอ (Studio) เป็นที่ทำงานเป็นกลุ่มๆ ซึ่ง หมายความว่า

ว่าการเรียนจะ เปลี่ยนจาก Lecture Based เป็น Project Based เป็นการเปลี่ยนผู้เรียนจาก “กรรม” จากเดิมเป็นผู้เรียน เป็น “ประธาน” และเป็น “กริยา” ด้วยพร้อมกัน คือเป็นผู้ลงมือทำโครงการ (project)

หลักการสอนที่สามารถนำมาใช้สอนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำ (Learning by doing) เป็นการสอนขั้นพื้นฐานที่ใช้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจผู้เรียนมาในรูปแบบของการเรียนที่เรียกว่า Active learning โดยที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำด้วยความสามารถของตนเอง การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการสร้างทักษะชีวิตเพื่อการพัฒนาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรู้จักตนเอง การรู้จักการทำงาน เป็นทีม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น, หลักการสอนเชิงประสบการณ์ (Experiential learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียน ทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ที่ผู้เรียนทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ของผู้เรียนทุกคน กว้างขวางขึ้น เป็นการเรียนที่อาศัยการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การพูด อ่าน เขียน ดู ที่ทำให้ง่ายต่อการแลกเปลี่ยนความรู้และการนำไปวิเคราะห์วิจัย, การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นบูรณาการ (Integrated learning) เป็นการนำเอาสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาสัมพันธ์ เชื่อมโยง ผสมกลมกลืนจนกลายเป็นเรื่องเดียวกัน ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ชบา พันธุ์ศักดิ์, 2550)

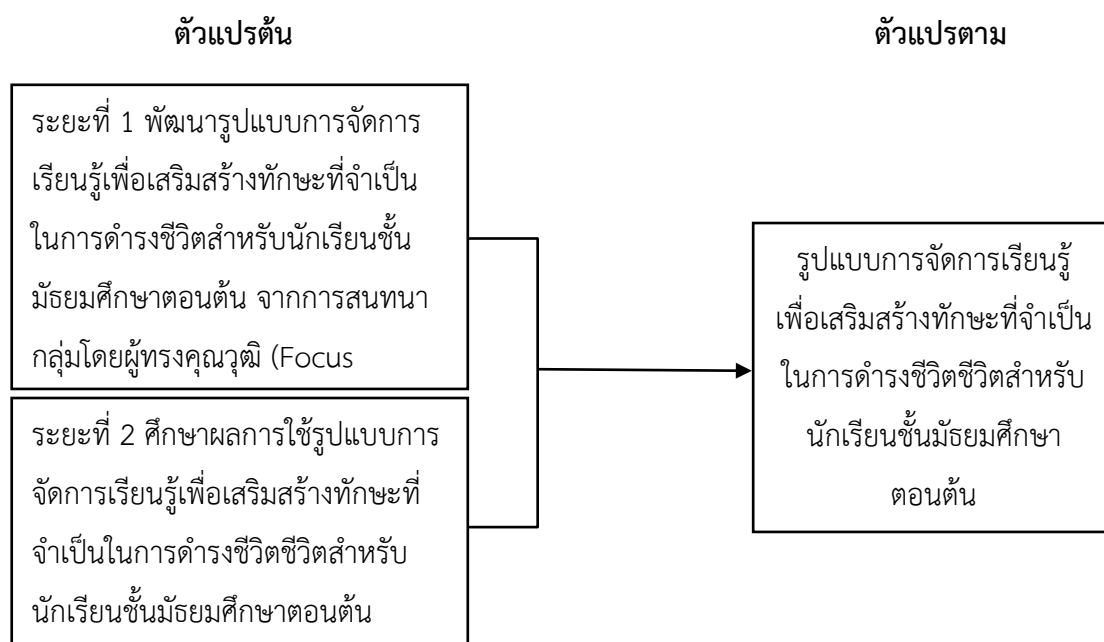
จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก โดยกรอบแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) พัฒนาตามหลักแนวคิดการชี้แนะการสอน (Instruction Coaching) พร้อมกับการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีการวิจัย

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการนำสารสนเทศที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาประกอบสำหรับใช้ในการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินทางการศึกษา และด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินทางการศึกษา และด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ที่ประกอบด้วย 1) (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) แบบประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ และ 3) ส่วนบันทึกผลการสนทนากลุ่ม เป็นแบบบันทึกข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การและสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือชุดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการนำเสนอที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาประกอบสำหรับการใช้ในการยกย่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.1.2 กำหนดองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่

(1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะชีวิต (Life skills) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4. ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) การวัดผลประเมินผล

(2) คู่มือผู้สอน สำหรับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ

คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดการการเรียนรู้ คำแนะนำการดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เผลยไปงาน แบบประเมินก่อน-หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินท้ายกิจกรรมแต่ละหน่วยพร้อมเฉลย

1.2.1.3 นำองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง) ที่กำหนดขึ้นให้กรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความเหมาะสม และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.2.1.4 จัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง)

1.2.1.5 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับร่าง) ให้กรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความชัดเจน ด้านเนื้อหา ส่วนประกอบต่าง ๆ และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

1.2.2 แบบประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความถูกต้องของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.2.2.2 สร้างแบบประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความถูกต้อง โดยการสร้างข้อคำถามในการประเมิน แบบปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.2.2.3 นำแบบประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความถูกต้อง ให้กรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและความชัดเจน ด้านเนื้อหา ส่วนประกอบต่าง ๆ และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ.

1.2.2.4 จัดพิมพ์เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยประสานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการประสานด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือการเข้าพบด้วยตนเอง

1.3.2 เมื่อผู้เชี่ยวชาญตอบรับการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ออกหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ

1.3.3 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาก่อนการเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1.3.4 ดำเนินการสนทนากลุ่ม และบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม ตามวันและเวลาที่กำหนด

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในส่วนของการผลการสนทนากลุ่มในประเด็นข้อสนทนา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.4.2 การวิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 103) ดังนี้

ค่ามัธยฐาน 4.51-5.00	หมายถึง	มีคุณภาพมากที่สุด
ค่ามัธยฐาน 3.51-4.50	หมายถึง	มีคุณภาพมาก
ค่ามัธยฐาน 2.51-3.50	หมายถึง	มีคุณภาพปานกลาง
ค่ามัธยฐาน 1.51-2.50	หมายถึง	มีคุณภาพน้อย
ค่ามัธยฐาน 1.00-1.50	หมายถึง	มีคุณภาพน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้นำสารสนเทศที่ได้จากระยะที่ 3 ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้สร้างขึ้นและได้ปรับปรุงแล้วหลังการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 การดำเนินการทดลองใช้

2.1.1 การทดลองใช้ครั้งที่ 1 แบบรายบุคคล (One by One Tryout) ในการทดลองใช้ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสมัครใจเพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษาและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เพื่อการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.1.2 การทดลองใช้ครั้งที่ 2 แบบกลุ่มย่อย (Small Group Tryout) ในการทดลองใช้ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสมัครใจเพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 พิจารณาความเหมาะสม ชัดเจนของภาษาและรายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้อีกครั้ง นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์

2.1.3 การทดลองใช้ครั้งที่ 3 แบบภาคสนาม (Small Group Tryout) ในการทดลองใช้ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$ โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ตั้งแต่การประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินทักษะหลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่

ละหน่วย และประเมินทักษะหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 และ 2 นำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

ร่างแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อน-หลังการเรียนรู้ และทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยเรียนรู้ โดยกำหนดประเด็น

การประเมินและอัตราส่วนคะแนนของประเด็นประเมินในหน่วยการเรียนรู้ ที่มีการฝึกปฏิบัติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประเด็นการประเมินและอัตราส่วนคะแนนของประเด็นประเมินทักษะ

ที่	ประเด็นประเมิน	คะแนน
1	ทักษะการเรียนรู้ด้านนวัตกรรม	16
2	ทักษะการใช้เทคโนโลยี	12
3	ทักษะการทำมาหาเลี้ยงชีพ	16
คะแนนเต็ม		44

2.2.1 นำแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น ให้กรรมการที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.2.2 นำแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.3 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.4 นำแบบประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้ เพื่อเก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์ต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ในลักษณะเดียวกัน คือ

2.3.1.1 ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ประชุมร่วมกันประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการพิจารณาตรวจสอบจากผลการเรียนรู้และสมุดบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ผ่านมา

2.3.1.2 ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ร่วมสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ร่วมตรวจสอบผลการเรียนรู้ และร่วมประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย

2.3.1.3 ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ประชุมร่วมกันประเมินทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสิ้นสุดลงแล้ว 1 สัปดาห์

2.3.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน โดยครั้งที่ 1 การทดลองใช้แบบรายบุคคล ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ครั้งที่ 2 การทดลองใช้แบบกลุ่ม ระยะเวลา 2 สัปดาห์ และ ครั้งที่ 3 การทดลองใช้ภาคสนาม ระยะเวลา 1 เดือน

2.3.3 ในแต่ละกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยร่วมกับครูประจำชั้นเรียนดำเนินการตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

2.3.3.1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะชีวิต (Life skills) เป็นขั้นการกระตุ้นด้วยสื่อเสียง สื่อสายตา สื่อประกอบให้เกิดความต้องการเรียนรู้ เป็นขั้นการเตรียมการก่อนการเรียนรู้เพื่อสร้างความไว้วางใจและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอน และผู้เรียน ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้เทคนิควิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ อภิปราย ตัดสินใจร่วมกันสร้างทางเลือก และปฏิบัติการ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.3.3.2 การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้ชี้แนะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และบันทึกผลการปฏิบัติงาน บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนและร่วมกันสะท้อนผลภายหลังจากผู้เรียนเรียนรู้เสร็จสิ้นทันที เพื่อวางแผนการเรียนรู้หรือแก้ไขปัญหาที่พบเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้โดยครูผู้ชี้แนะใช้วิธีการตั้งคำถามและสร้างความเข้าใจในการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

2.3.3.3 ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) เป็นขั้นตอนการปลูกฝังจิตลักษณะและทักษะในการคิด การจินตนาการถึงสิ่งที่ตนเองจะทำเพื่อพัฒนาทักษะของตนเอง

2.3.3.4 ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) เป็นขั้นตอนดำเนินกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group process)

2.3.3.5 ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) เป็นการรวมกลุ่มภายหลังเสร็จสิ้นขั้นตอนการทบทวนระหว่างครู และผู้เรียนเพื่อร่วมกันสะท้อนผลการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนมุมมองจากการสะท้อนผล กับครูและนักเรียนระหว่างการปฏิบัติงาน Reflection in Action แล้วนักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสรุปประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.4.1 ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2 = 75/75$

2.4.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 75 โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (One Sample t – test) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตกับเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (Skill of living) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือ

เป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ชั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4. ชั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ชั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) การวัดผลประเมินผล

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า คุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นว่ามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโดยรวมทุกด้านในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 และเมื่อพิจารณาตามรายการเกณฑ์คุณภาพการประเมินในแต่ละด้าน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีความมีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง และมีความถูกต้อง ในระดับมาก โดยด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.51 ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 4.48 ด้านความมีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.47 และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 4.46 ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สำหรับระยะที่ 4 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดผลการวิจัย จำแนกเป็น 3 ส่วนย่อย ดังนี้

1) ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ คือ $E1/E2 = 75/75$

ครั้งที่ 1 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ โดยการทดลองแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน ทดลองจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่รับการการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต หลังการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.39 เป็นร้อยละ 62.11 คือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 22.72 ส่วนคะแนนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วยได้คะแนนรวมร้อยละ 59.09 ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่ถึงเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ $E1/E2$ ได้เท่ากับ $59.09/62.11$ ไม่ถึงเกณฑ์ $75/75$ ซึ่งในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในครั้งนี้ 1 นี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มทดลองไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ไปตามกระบวนการอย่างเต็มรูปแบบ ต้องใช้เวลาในการชี้แจงทำความเข้าใจกับคำชี้แจง เนื้อหาสาระในใบงาน ใบความรู้ และเอกสารประกอบอื่น ๆ เพิ่มเติม ทำให้กระทบกับเวลาในการดำเนินกิจกรรม การทำใบงาน การศึกษาใบความรู้ และตอบแบบประเมินต่าง ๆ ทำให้การทำกิจกรรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกกิจกรรมและไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา นอกจากนี้ การทำใบงานซึ่งต้องใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่ม ให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อตอบคำถามตามประเด็นในใบงาน ก็ไม่สามารถดำเนินการตามกำหนดได้ เนื่องจากมี

ผู้เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้เพียง 3 คน แต่การทำกิจกรรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตมากขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ครั้งที่ 2 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการทดลองแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 6 คน ทดลองจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่รับการการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต หลังการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.25 เป็นร้อยละ 66.66 คือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 17.41 ส่วนคะแนนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วย ได้คะแนนรวมร้อยละ 63.64 ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่ถึงเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด คือ E1/E2 ได้เท่ากับ 63.64/66.66 ไม่ถึงเกณฑ์ 75/75 ซึ่งในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในครั้งที่ 2 นี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากกว่าการทดลองในครั้งที่ 1

ครั้งที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการทดลองแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 37 คน ทดลองจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการหาประสิทธิภาพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่รับการการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น หลังการเรียนรู้ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.02 เป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 87.77 คือเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.75 ส่วนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วย ได้คะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 77.45 ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่กำหนด คือ E1/E2 ได้เท่ากับ 77.45/87.77 ซึ่งค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการประเมินท้ายกิจกรรมรายหน่วย คือประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดมากกว่า 2.5% ถือว่าเป็นการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการทดสอบหลังการเรียนรู้ คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดมากกว่า 2.5% ถือว่าเป็นการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

2) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.57 คะแนน และ 38.62 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ พบว่า คะแนนหลังการเรียนรู้โดยรูปแบบการ

จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการปฏิบัติงานระหว่างครูและนักเรียน มี 5 ขั้นตอน 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement) จากทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต (Skill of living) 2. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการทำงาน (Objectives) 3. ขั้นเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น (Value) 4. ขั้นการลงมือปฏิบัติ (Implement) 5. ขั้นการสะท้อนผล (Evaluation) และ 4) การวัดผลประเมินผล

ทั้งหมดที่กล่าวมาสอดคล้องกับ Joyce and Weil (1996: 11-25) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ควรมีปรัชญาและทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ ก่อนที่จะมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ควรมีการวิจัย เพื่อเป็นการทดสอบทฤษฎี รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อเป็นหลักประกันที่เชื่อถือได้ว่ารูปแบบนั้นใช้ได้สะดวก และได้ผลดีในสถานการณ์จริง และ Keeves (1997) (อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2553) กล่าวว่า รูปแบบไม่ใช่ทฤษฎี รูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) นำไปสู่การทำงาน (Prediction) ผลที่ตามมาสามารถพิสูจน์และตรวจสอบได้ กล่าวคือ สามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ (Joyce & Weil, 1992) ที่กล่าวว่า แบบหรือแผนของการสอนแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดกระทำ เพื่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการสอนนั้น เป็นแนวทางหรือชุดของยุทธศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของวิธีสอนครู รูปแบบการสอนหมายถึงแผนเชิงปฏิบัติตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งแสดงระหว่างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกระทำเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

รูปแบบการสอนที่มีการนำมาใช้ในการศึกษาระดับต่าง ๆ และใช้เป็นพื้นฐานในการคิดค้นพัฒนารูปแบบการสอน ได้แก่ รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Joyce & Weil, 1996 (อ้างถึงใน สมพงษ์ สิงหะพล, 2543) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสอนเป็นการอธิบายถึงการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ผลการใช้รูปแบบการสอนที่สำคัญ คือ การเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รูปแบบการสอนพัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ โดยมี

องค์ประกอบที่สำคัญ คือ เป้าหมาย ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ระบบทางสังคม หลักการตอบสนองและระบบการสนับสนุน

2. ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.57 คะแนน และ 38.62 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ พบว่า คะแนนหลังการเรียนรู้โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สูงกว่าก่อนการเรียนรู้

สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช (2551: 5,21) มีจุดมุ่งหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญามีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต ให้สถานศึกษาจัดระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัด และความสนใจของตนเองส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตนมีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ความคิดความดีงาม และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2554). **การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชบา พันธุ์ศักดิ์.(2550). **การพัฒนากระบวนการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการร่วมงานอย่างร่วมรู้สึกระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ ค.ด.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2538). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย.**(พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.

- บรรพต แสนสุวรรณ. (2550). การพัฒนากิจกรรมการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองผือเทพนิมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- ทิตินา แคมมณี; และคณะ. (ม.ป.ป.). “การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด” เอกสารประกอบการนำเสนอแนวคิดและแนวทางเรื่องการคิดและการสอนเพื่อพัฒนา กระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิจารณ์ พานิช. (2554) วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร. (2555). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The 21st Century Learning). The NAS Magazine มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี. 2, (18-20).
- Joyce, B., Weil, M. with Showers, B. (1992). **Model of teaching**. 4th ed. Needham Heights, MA: Allynand Bacon.
- Joyce, B. and Weil, M. (1986). **Models of Teaching**. 3th ed. Englewood cliffs: Prentice Hall.
- WHO. (1997). **Life Skill Education for Children and Adolescents in School**. Geneva: World Health Organization.